Centralhandelskammaren
KESKUSKAUPPAKAMARI

KESKUSKAUPPAKAMARIN LUOTEIS-VENÄJÄN BUSINESS-BAROMETRI 2009

Julkaistavissa 20.10.2008 klo 10

KESKUSKAUPPAKAMARIN LUOTEIS-VENÄJÄN BUSINESS-BAROMETRI 2009

Lokakuu 2008

KESKUSKAUPPAKAMARI
Aleksanterinkatu 17, PL 1000, 00101 Helsinki
Puh. (09) 4242 6200, faksi (09) 650 303
www.chamber.fi

ISBN 978-952-5620-31-3

SAATTEEKSI

Keskuskauppakamarin Luoteis-Venäjän Business –barometri tarjoaa suomalaista näkökulmaa täydentävää, muista lähteistä riippumatonta tietoa venäläisten yritysten todellisuudesta ja odotuksista Suomen lähialueilla ja Moskovassa.

Keskuskauppakamarin Luoteis-Venäjän Business –barometri on vuodesta 1999 lähtien tehty samassa laajuudessa. Tämän vuoden barometriin vastasi 1167 venäläistä yritysjohtajaa. Haastattelut suoritti Keskuskauppakamarin toimeksiannosta Taloustutkimus Oy:n pietarilainen tytäryritys TOY-Opinion 1.8. – 31.8.2008. Vastaajista 42 prosenttia oli kaupan alan yrityksiä ja 38 prosenttia teollisuusyrityksiä ja palvelualan yrityksiä. Haastatellut yritykset voivat edustaa useampia toimialoja. Tärkeimmät taustatiedot vastaajista on esitetty tämän raportin liitteenä.

Yritysjohtajia pyydettiin vertaamaan kuluvan vuoden kehitystä edelliseen vuoteen ja arvioimaan tulevan vuoden näkymiä. Vastaajilta pyydettiin arviota seuraavista muuttujista: yrityksen liikevaihto, työvoiman määrä, investoinnit, yleiset suhdannenäkymät, yritysjohtajan oma talous ja Venäjän talous. Lisäksi vastaajia pyydettiin arvioimaan presidentti Putinin hallinnon toimia yritysten toimintaympäristön kannalta. Yritysjohtajilta kysyttiin myös, miten he odottavat presidentti Medvedevin hallinnon toimien vaikuttavan yritysten toimintaympäristöön seuraavien 12 kuukauden aikana. Lopuksi vastaajia pyydettiin arvioimaan Itämeren alueiden maiden merkityksen muutosta yrityksen liiketoiminnassa tulevien 12 kuukauden aikana.

Kysely on kvalitatiivinen. Vastaajia pyydettiin arvioimaan, onko muuttujan kehitys parantunut, pysynyt samana vai heikentynyt. Tulokset on raportoitu saldolukuina. Saldoluvut on laskettu vähentämällä paranevaa kehitystä ennakoivien vastausten suhteellisesta osuudesta heikkenevää kehitystä ennakoivien suhteellinen osuus. Vastauksia ei ole painotettu.

Kymmenennen Business – barometrin viesti on selkeä. Yritysjohtajat uskovat Venäjän talouden tilan huononevan selvästi vuonna 2009. Yleisten suhdannenäkymien arvioidaan heikkenevän hieman. Presidentti Putinin hallinnon toimien katsottiin heikentäneen selvästi ulkomaalaisten yritysten investointimahdollisuuksia Venäjällä viimeisten 12 kuukauden aikana. Selvälle enemmistölle vastaajista Itämeren mailla ei ole merkitystä yrityksen liiketoiminnassa tulevien 12 kuukauden aikana. Vastauksista heijastuva epävarmuus tulevan kehityksen suunnasta on pysynyt yleisesti edellisten vuosien kaltaisena. Presidentti Putinin hallinnon toimien vaikutusta ei osattu tai haluttu arvioida yhtä varmasti kuin aiemmin. Epävarmuutta mitattiin ”ei osaa sanoa” – vastauksien määrällä.

Raportin on laatinut osastopäällikkö Anne Hatanpää Keskuskauppakamarista.

Helsingissä, 20.10.2008

KESKUSKAUPPAKAMARI

Kari Jalas
toimitusjohtaja

SISÄLTÖ

1 TULOKSET **1**

1.1 Yleiset suhdannenäkymät 1

1.2 Liikevaihto 2

1.3 Investoinnit 3

1.4 Työvoiman määrä 4

1.5 Oman talouden tila 5

1.6 Venäjän talouden tila 6

1.7 Presidentti Putinin hallinnon vaikutus yrityksen toimintaympäristöön viimeisten 12 kuukauden aikana 7

1.8 Presidentti Medvedevin hallinnon vaikutus yrityksen toimintaan seuraavien12 kuukauden aikana 8

1.9 Itämeren maiden merkityksen muutos yrityksen liiketoiminnassa seuraavien 12 kuukauden aikana 9

1.9.1 Viron, Latvian, Liettuan, Puolan, Saksan, Tanskan ja Ruotsin merkityksen muutos yrityksen liiketoiminnassa seuraavien 12 kuukauden aikana *9*

1.9.2 Suomen merkityksen muutos yrityksen liiketoiminnassa seuraavien 12 kuukauden aikana *9*

2 YHTEENVETO **10**

3 LIITTEET **11**

Toimialakohtaiset kuviot 11

Toteutuneet saldoluvut vuosina 1998 - 2008 15

Odotusten saldoluvut vuosille 1999 - 2009 16

Taustatietoja vastaajista 17

1 TULOKSET

1.1 Yleiset suhdannenäkymät

Vuonna 2008 yleisten suhdannenäkymien tilannetta kuvaava saldoluku (+ 27) laski seitsemän yksikköä vuodesta 2007 (+ 34). Saldoluku on sama kuin vuonna 2004.

Palvelualalla (+ 30) ja teollisuudessa (+ 27) suhtauduttiin kaupan alaa (+ 22) optimistisemmin yleisiin suhdannenäkymiin. Kaupan alan (11 yksikköä), palvelualan (10 yksikköä) ja teollisuuden (10 yksikköä) saldoluku laski merkittävästi viimevuotisesta.

Moskovassa (+ 24) suhtauduttiin yleisiin suhdannenäkymiin muuta Luoteis-Venäjää (+ 29) ja Pietaria (+ 30) pessimistisemmin. Saldoluku putosi eniten muualla Luoteis-Venäjällä (13 yksikköä) verrattuna Moskovaan (viisi yksikköä) ja Pietariin (neljä yksikköä).

Ulkomaankauppaa harjoittavat ja yli 50 henkeä työllistävät venäläiset yritykset näkivät yleisen suhdannetilanteen muita myönteisempänä.

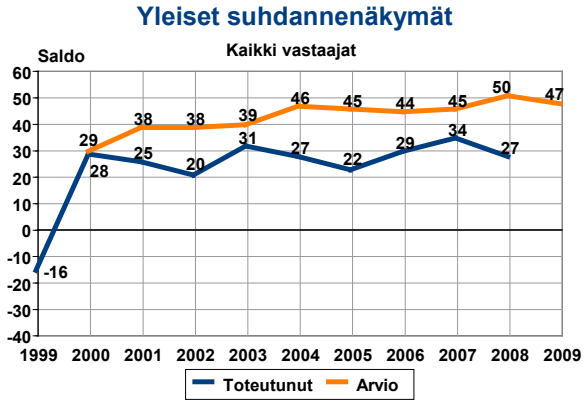
Venäläisten yritysten odotukset vuodelle 2009 ovat hieman varovaisempia kuin vuonna 2008. Tilannetta kuvaava saldoluku laski kolme yksikköä edellisestä vuodesta.

Teollisuuden (+ 48), kaupan alan (+ 47) ja palvelualan (+ 46) yritysten odotukset vuoden 2009 yleisistä suhdannenäkymistä ovat samankaltaiset. Saldoluku laski selvästi eniten palvelualalla (yhdeksän yksikköä) verrattuna teollisuuteen ja kaupan alaan.

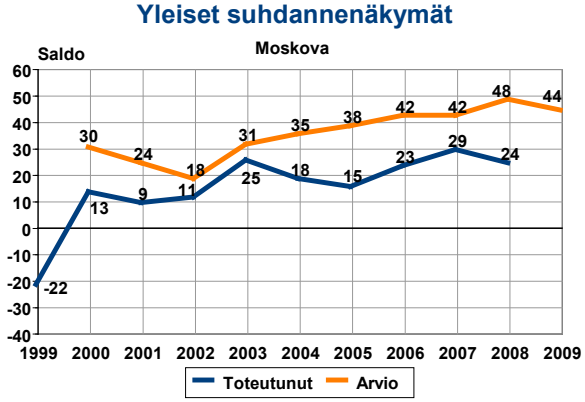
Muualla Luoteis-Venäjällä (+ 53) yritykset suhtautuvat Moskovaa (+ 44) ja Pietaria (+ 43) selvästi optimistisemmin yleisiin suhdannenäkymiin vuonna 2009. Muualla Luoteis-Venäjällä saldoluku on sama kuin vuosina 2008 ja 2004. Pietarissa saldoluku putosi seitsemän yksikköä ja Moskovassa neljä yksikköä viimevuotisesta.

Ulkomaankauppaa harjoittavien ja yli 50 henkilöä työllistävien venäläisten yritysten odotukset ovat muita optimistisempia. Korkeimmat odotukset ovat rakennus- ja rakennusaineteollisuudessa (+ 65).

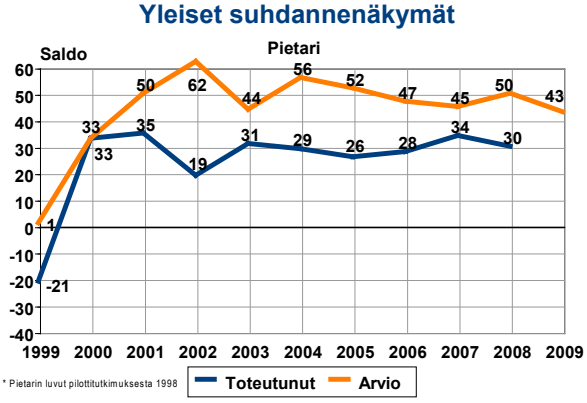
Kyselyn perusteella epävarmuus tulevasta suhdannekehityksestä on hieman lisääntynyt tänä vuonna (22 %) verrattuna vuoteen 2007 (20 %).

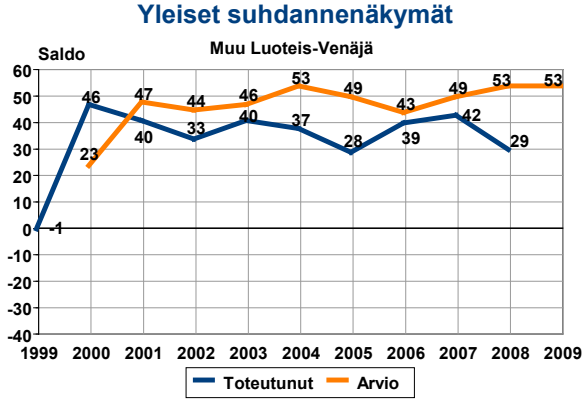
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

1.2 Liikevaihto

Vuonna 2008 venäläisten yritysten liikevaihdon kasvu jatkui vuoden 2007 kaltaisena.

Liikevaihdon kasvu oli ripeämpää palvelualalla (+ 45) kuin kaupan alalla (+ 40) ja teollisuudessa (+ 39) vuonna 2008. Kaupan alalla ja palvelualalla kasvu jatkui. Teollisuudessa saldoluku putosi kuusi yksikköä vuodesta 2007.

Pietarissa vuoden 2008 liikevaihdon kasvuodotukset (+ 51) miltei saavutettiin (+ 48). Yritysten liikevaihto kasvoi ripeämmin kuin vuonna 2007. Saldoluku nousi seitsemän yksikköä edellisestä vuodesta. Muualla Luoteis-Venäjällä saldoluku putosi viisi yksikköä.

Ulkomaankauppaa harjoittavien ja yli 50 henkilöä työllistävien yritysten liikevaihdon kasvu oli muita yleisempää.

Vuonna 2009 vastaajat odottavat liikevaihdon kasvavan lähes vuoden 2008 tasolla. Saldoluku laski kolme yksikköä viimevuotisesta.

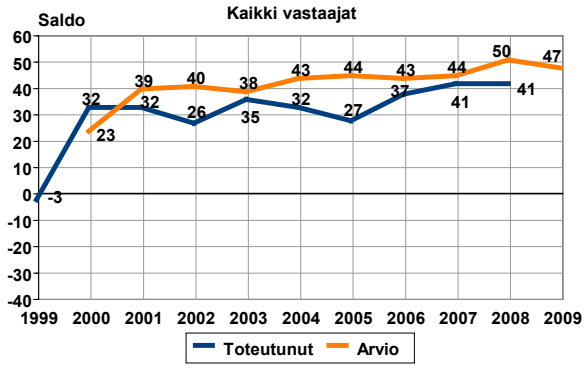
Palvelualan (+ 46) liikevaihdon kasvuodotukset vuodelle 2009 ovat samankaltaiset kuin teollisuudessa (+ 49) ja kaupan alalla (+48). Palvelualan liikevaihdon kasvua kuvaava saldoluku laski 10 yksikköä edellisestä vuodesta. Teollisuudessa ja kaupan alalla liikevaihdon kasvuodotukset ovat vuoden 2008 kaltaiset.

Moskovassa (+ 41) kasvun odotetaan olevan huomattavasti muuta Luoteis-Venäjää (+ 53) ja Pietaria (+ 50) maltillisempaa. Moskovan saldoluku putosi seitsemän yksikköä.

Ulkomaankauppaa harjoittavissa ja yli 50 henkilöä työllistävissä yrityksissä kasvun odotetaan olevan muita yleisempää. Rakennus- ja rakennusaineteollisuudessa (+ 64) odotetaan liikevaihdon kasvavan muita enemmän.

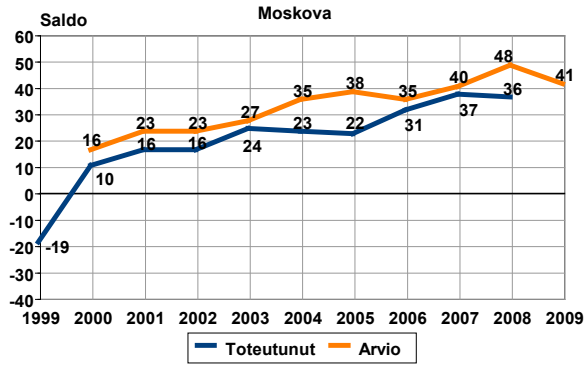
Vastaajista 20 prosenttia ei osannut tai halunnut arvioida vuoden liikevaihdon kasvua vuodelle 2009. (Vuonna 2007, 22 %).

Toimipaikan liikevaihto

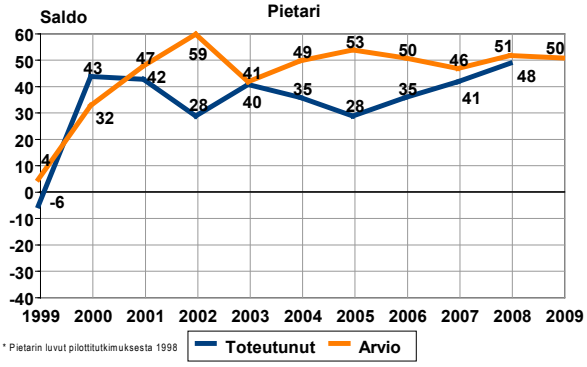
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Toimipaikan liikevaihto

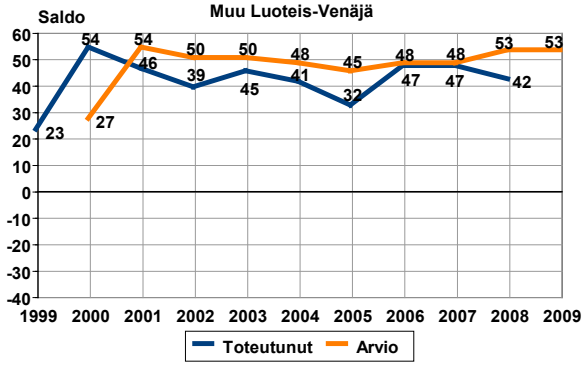
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Toimipaikan liikevaihto

Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Toimipaikan liikevaihto

Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

1.3 Investoinnit

Vuonna 2008 investoinnit kasvoivat edelleen. Muutosta kuvaava saldoluku on pysynyt käytännössä samana kuin vuonna 2007.

Teollisuudessa (+ 28) investoinnit kasvoivat hieman enemmän kuin kaupan alalla (+ 24) ja palvelualalla (+21). Teollisuuden saldoluku jatkoi lievää nousua toista vuotta ja oli samalla tasolla kuin vuonna 2003. Palvelualan saldoluku laski neljä yksikköä ja oli samalla tasolla kuin vuonna 2002.

Muualla Luoteis-Venäjällä (+ 29) investoinnit kasvoivat enemmän kuin Pietarissa (+ 24) ja Moskovassa (+ 20). Moskovassa saldoluku laski kolme yksikköä ja oli samalla tasolla kuin vuonna 2005. Pietarissa saldoluku oli sama kuin vuonna 2002. Muualla Luoteis-Venäjällä investoinnit kasvoivat edelleen vuoden 2007 kaltaisina.

Yli 50 henkilöä työllistävissä ja ulkomaankauppaa harjoittavissa yrityksissä investointien kasvu oli muita yleisempää. Investoinnit kasvoivat muita enemmän rakennus- ja rakennusaineteollisuudessa (+ 43).

Vuonna 2009 investointien kasvun odotetaan pysyvän vuoden 2008 odotusten kaltaisena. Muutosta kuvaava saldoluku on pysynyt käytännössä samana.

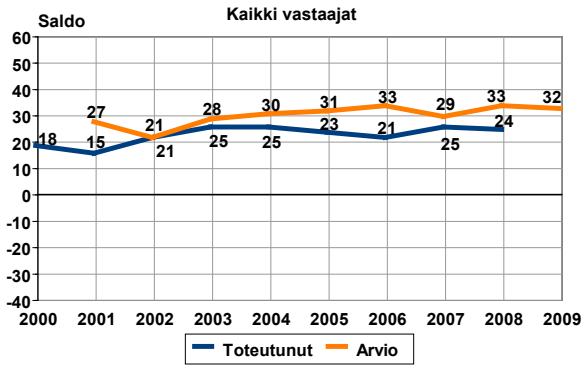
Teollisuuden (+ 33), kaupan alan (+ 31) ja palvelualan odotusten (+ 31) väliset erot investointien kasvuodotuksissa ovat pieniä. Odotusten saldoluku laski palvelualalla viisi yksikköä. Kaupan alalla ja teollisuudessa kasvuodotukset ovat samankaltaiset kuin vuoden 2008 odotukset.

Muu Luoteis-Venäjä (+ 40) on selvästi optimistisempi kuin Pietari (+ 29) ja Moskova (+ 27) investointien kasvuodotuksissa. Luoteis-Venäjällä kasvuodotusten saldoluku on sama kuin vuonna 2005 ja 2008.

1 – 10 henkilöä työllistävät ja ulkomaankauppaa harjoittavat yritykset arvioivat investointien kasvavan muita enemmän.

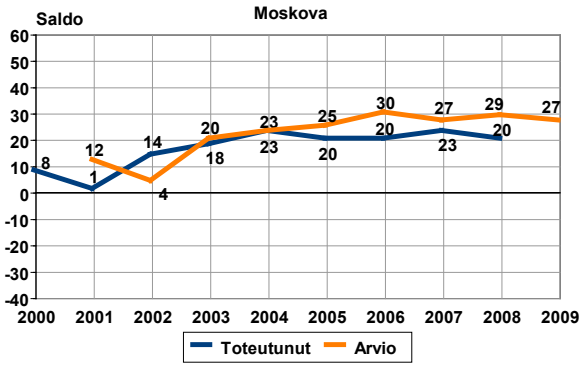
Vastaajista 24 prosenttia ei osannut tai halunnut arvioida investointien kasvua vuodelle 2009. (Vuonna 2007, 22 %).

Toimipaikan investoinnit

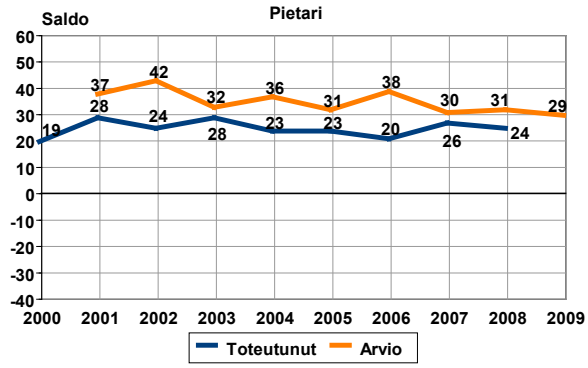
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Toimipaikan investoinnit

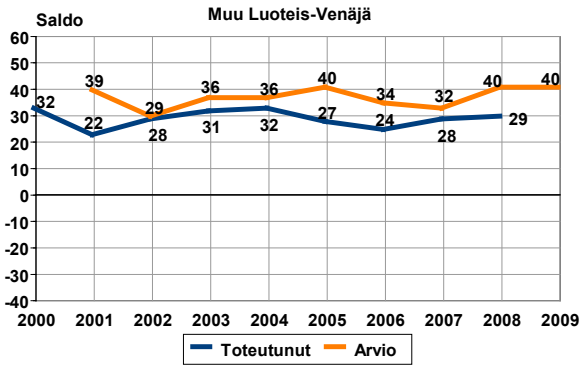
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Toimipaikan investoinnit

Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Toimipaikan investoinnit

Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

1.4 Työvoiman määrä

Vuonna 2008 venäläisten yritysten työvoiman määrän kasvu oli vuosien 2006 ja 2007 kaltainen.

Eniten työvoiman määrä kasvoi palvelualan yrityksissä (+ 21) verrattuna kaupan alan (+15) ja teollisuuden (+14) yrityksiin. Kaupan alan saldoluku on sama kuin vuosina 2000 ja 2004.

Muualla Luoteis-Venäjällä (+ 22) työvoiman määrä kasvoi enemmän kuin Pietarissa (+ 17) ja Moskovassa (+ 12). Pietarissa saldoluku nousi seitsemän yksikköä.

Yli 50 henkilöä työllistävissä ja ulkomaankauppaa harjoittavissa yrityksissä työvoiman määrä kasvoi muita yleisemmin. Työvoiman määrä kasvoi eniten kuljetus- ja liikennealalla (+ 34).

Vuonna 2009 venäläisissä yrityksissä odotetaan työvoiman määrän jatkavan kasvua edellisen vuoden kasvuodotusten mukaisesti. Tilannetta kuvaava odotusten saldoluku on sama kuin vuosina 2005 ja 2008.

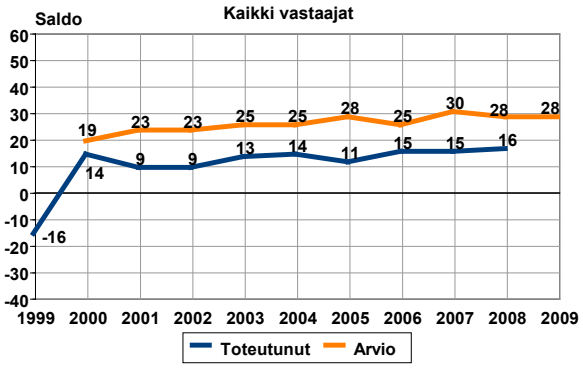
Teollisuudessa (+ 32) ja palvelualalla (+ 29) työvoiman määrän odotetaan kasvavan enemmän kuin kaupan alalla (+ 24). Teollisuudessa saldoluku nousi kuusi yksikköä viime vuodesta.

Venäläiset yritykset arvioivat työvoiman määrän kasvavan eniten Moskovassa (+ 31). Pietarissa (+ 28) ja muualla Luoteis-Venäjällä (+ 25) työvoiman määrän odotetaan kasvavan hieman vähemmän kuin pääkaupungissa.

Ulkomaankauppaa harjoittavat yritykset odottavat työvoiman määrän kasvavan vuonna 2009 muita yleisemmin.

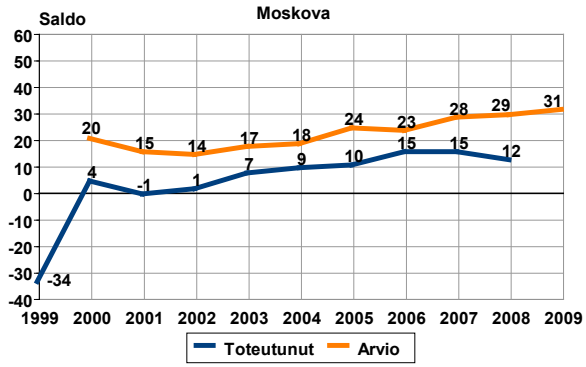
Vastaajista 12 prosenttia ei osannut tai halunnut arvioida työvoiman kehitystä vuodelle 2009 (Vuonna 2007, 14 %).

Toimipaikan työvoiman määrä

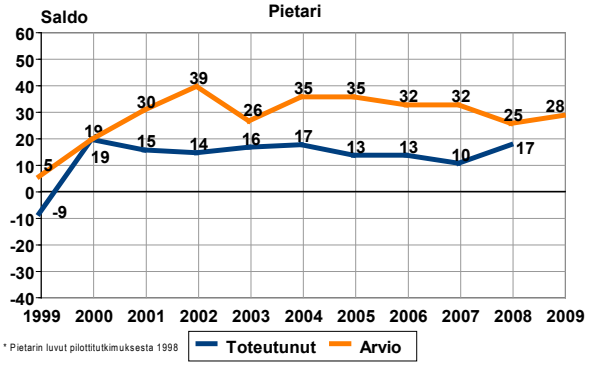
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Toimipaikan työvoiman määrä

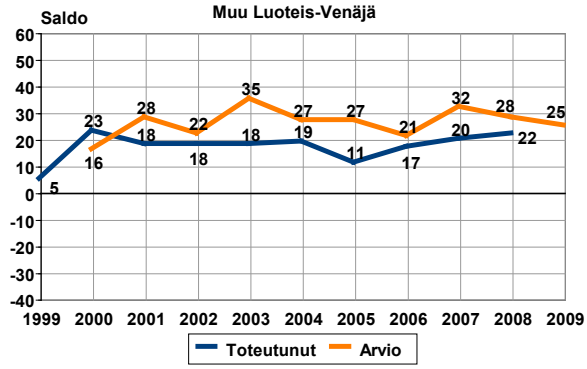
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Toimipaikan työvoiman määrä

Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Toimipaikan työvoiman määrä

Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

1.5 Oman talouden tila

Vuonna 2008 venäläisten yritysjohtajien oman talouden tila huononi hieman. Tilaa kuvaava saldoluku laski neljä yksikköä viime vuodesta.

Palvelualalla (+ 27) yritysjohtajien talouden tila kehittyi teollisuutta (+ 24) ja kaupan alaa (+ 19) myönteisemmin. Saldoluku putosi selvästi eniten kaupan alalla (10 yksikköä) ja teollisuudessa (kuusi yksikköä). Kaupan alan ja teollisuuden saldoluku on sama kuin vuonna 2004.

Oman talouden tila parani muualla Luoteis-Venäjällä (+31) Pietaria (+ 24) ja Moskovaa (+ 19) enemmän. Muualla Luoteis-Venäjällä tilaa kuvaava saldoluku oli sama kuin vuonna 2004 ja 2007 ja Pietarissa sama kuin vuonna 2006. Saldoluku laski Moskovassa kuusi yksikköä ja Pietarissa viisi yksikköä.

Yli 50 henkilöä työllistävien ja vientiä harjoittavien yritysten johtajat katsoivat oman taloutensa tilan kohentuneen muita yleisemmin. Oman talouden tila parani eniten rakennus- ja rakennusaineteollisuudessa (+ 36).

Vuonna 2009 venäläiset yritysjohtajat odottavat oman taloutensa tilan huononevan hieman. Tilaa kuvaava saldoluku laski viisi yksikköä edellisestä vuodesta ja on sama kuin vuonna 2005.

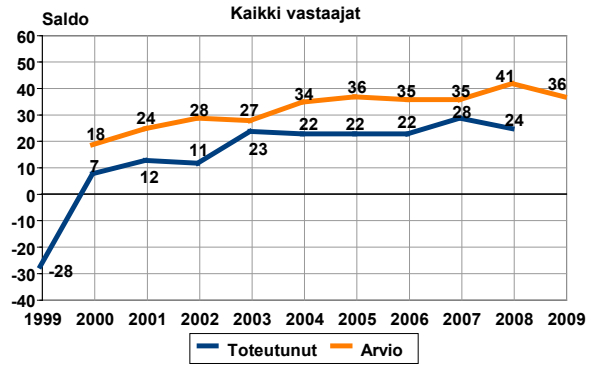
Toimialojen väliset erot oman talouden tilan odotuksista ovat pieniä. Saldoluku on laskenut eniten teollisuudessa (seitsemän yksikköä) verrattuna palvelualaan (kuusi yksikköä) ja kaupan alaan (neljä yksikköä).

Muualla Luoteis-Venäjällä (+ 39) arvioidaan oman talouden tilan kohentuvan hieman myönteisemmin kuin Moskovassa (+ 35) ja Pietarissa (+ 35). Odotusten saldoluku putosi Moskovassa seitsemän yksikköä ja Pietarissa kuusi yksikköä.

Vientiä harjoittavien venäläisten yritysten johtajat odottavat oman taloutensa tilan kehittyvän muita yleisemmin vuonna 2009.

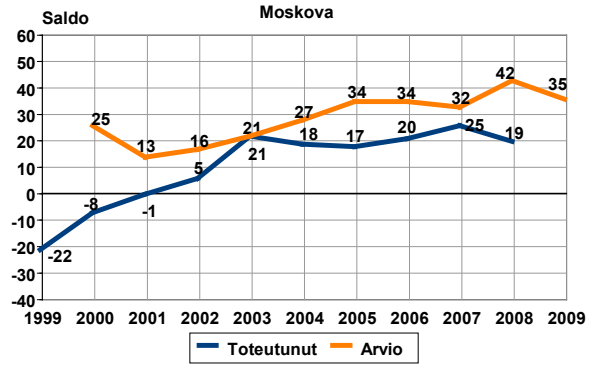
Vastaajista 22 prosenttia ei osannut tai halunnut arvioida oman taloutensa tilan kehitystä vuonna 2009. (Vuonna 2007, 19 %).

Oman talouden tilanne

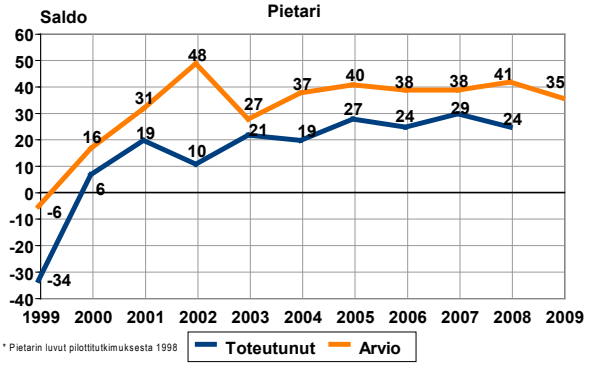
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Oman talouden tilanne

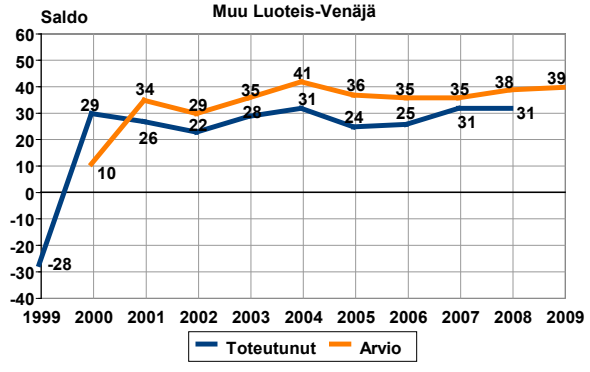
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Oman talouden tilanne

Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Oman talouden tilanne

Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

1.6 Venäjän talouden tila

Venäjän talouden tila huononi selvästi vuonna 2008 verrattuna vuoteen 2007. Talouden tilaa kuvaava saldoluku laski 28 yksikköä, mutta osoittaa yhä positiivista kehitystä (+ 17).

Heikoiten talous kehittyi palvelualalla ja teollisuudessa (+ 13) verrattuna kaupan alaan (+ 20). Saldoluku putosi jyrkästi teollisuudessa (33 yksikköä), palvelualalla (31 yksikköä) ja kaupan alalla (29 yksikköä).

Muualla Luoteis-Venäjällä (+ 28) Venäjän talous kehittyi selvästi Pietaria (+ 13) ja Moskovaa myönteisemmin (+ 11). Pietarissa saldoluku putosi 34 yksikköä, Moskovassa 29 yksikköä ja muualla Luoteis-Venäjällä 23 yksikköä viimevuotisesta.

Ulkomaankauppaa harjoittavat ja yli 50 henkilöä työllistävät venäläiset yritykset arvioivat muita myönteisemmin Venäjän talouden tilan kehittymisen.

Venäläiset yritykset odottavat Venäjän talouden tilan huononevan selvästi vuonna 2009. Saldoluku putosi 20 yksikköä viime vuodesta, mutta osoittaa yhä positiivista kehitystä (+ 19).

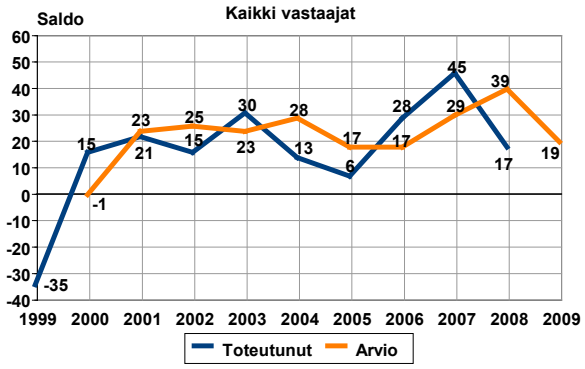
Kaupan alalla (+ 23) odotukset Venäjän talouden tilan kehityksestä ovat myönteisemmät kuin teollisuudessa (+ 17) ja palvelualalla (+ 16). Saldoluku putosi merkittävästi teollisuudessa ja palvelualalla (23 yksikköä) ja kaupan alalla (17 yksikköä).

Pietarissa (+ 16) ja Moskovassa (+ 17) yritysjohtajat uskovat Venäjän talouden tilan huononevan selvästi enemmän kuin muualla Luoteis-Venäjällä (+ 25). Kehitystä kuvaava saldoluku putosi jyrkästi Pietarissa ja muualla Luoteis-Venäjällä (21 yksikköä). Moskovassa saldoluku laski 18 yksikköä. Saldoluku oli sama muualla Luoteis-Venäjällä vuonna 2001.

Ulkomaankauppaa harjoittavat ja yli 50 henkilöä työllistävät yritykset arvioivat Venäjän talouden tilan kehittyvän myönteisesti muita yleisemmin.

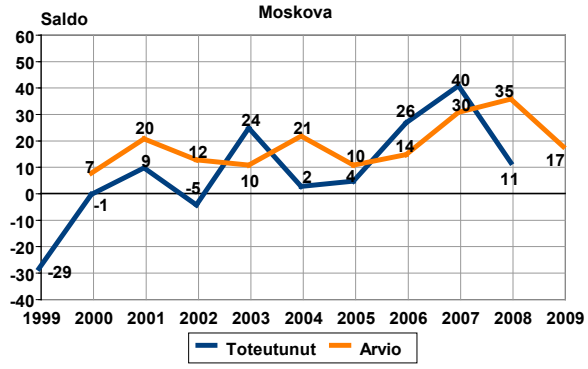
Vastaajista 23 prosenttia ei osannut tai halunnut arvioida Venäjän talouden kehitystä vuonna 2009. (Vuonna 2007, 23 %).

Venäjän talouden tila

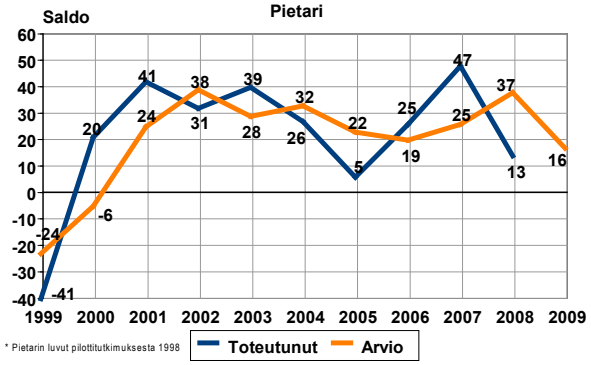
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Venäjän talouden tila

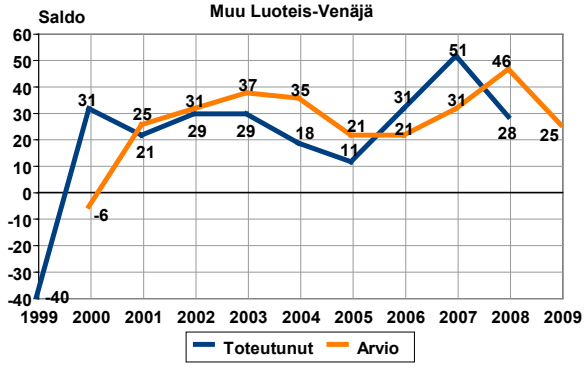
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Venäjän talouden tila

Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Venäjän talouden tila

Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

1.7 Presidentti Putinin hallinnon vaikutus yrityksen toiminta-ympäristöön viimeisten 12 kuukauden aikana

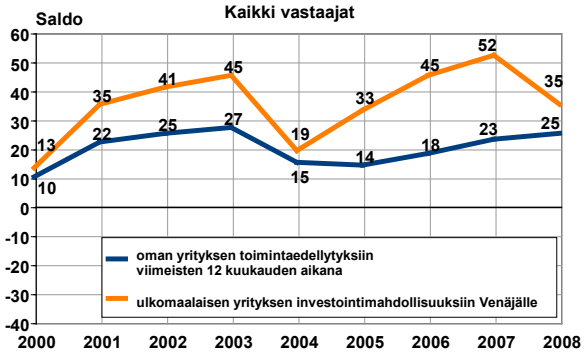
Vuonna 2008 venäläiset yritysjohtajat arvioivat presidentti Putinin hallinnon toimien parantaneen oman yrityksensä toimintaedellytyksiä viimeisten 12 kuukauden aikana yhtä paljon kuin vuonna 2007. Saldoluku nousi vain kaksi yksikköä ja on käytännössä samalla tasolla kuin viime vuonna. Sama saldoluku saatiin vuonna 2002. Muualla Luoteis-Venäjällä (+ 33) suhtauduttiin luottavaisemmin kuin Moskovassa (+ 23) ja Pietarissa (+ 19) presidentti Putinin hallinnon toimiin.

Venäläiset yritysjohtajat katsoivat presidentti Putinin hallinnon toimien heikentäneen selvästi ulkomaalaisten yritysten investointimahdollisuuksiin viimeisten 12 kuukauden aikana Venäjällä. Saldoluku laski selvästi (17 yksikköä) viime vuodesta ja on sama kuin vuonna 2001. Muualla Luoteis-Venäjällä ja Pietarissa (+ 42) suhtauduttiin huomattavasti luottavaisemmin kuin Moskovassa (+ 27) presidentti Putinin hallinnon toimiin.

Vastaajista 35 prosenttia ei osannut tai halunnut arvioida presidentti Putinin hallinnon toimien vaikutusta ulkomaalaisten investoijien toimintaedellytyksiin. (Vuonna 2007, 28 %).

V.V. Putin toimi Venäjän federaation presidenttinä vuosina 2000 – 2008. (31.12.1999 – 7.5.2000 hän oli tointa hoitanut presidentti. Virkakaudet alkoivat 7.5.2000 (vaalit 23.3.2000) ja 7.5.2004 (vaalit 14.3.2004)).

Arvio presidentti Putinin toimien vaikutuksesta

Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

1.8 Presidentti Medvedevin hallinnon vaikutus yrityksen toimintaan seuraavien 12 kuukauden aikana

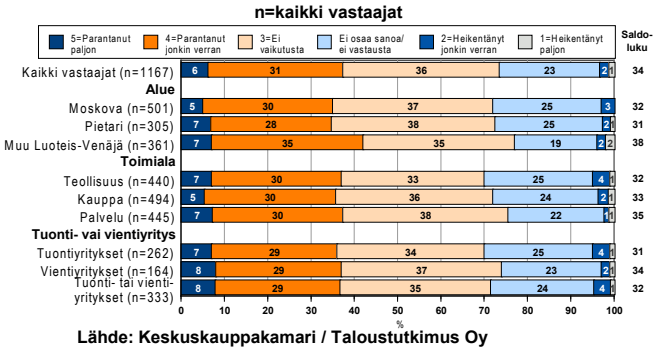
Vuonna 2008 venäläiset yritysjohtajat näkevät presidentti Medvedevin hallinnon toimien parantavan oman yrityksensä toimintaedellytyksiä seuraavien 12 kuukauden aikana. Kaikkien vastaajien saldoluvuksi saatiin myönteinen 34. Muualla Luoteis-Venäjällä (+ 38) suhtaudutaan luottavaisemmin kuin Moskovassa (+32) ja Pietarissa (+ 31) presidentti Medvedevin hallinnon tuleviin toimiin.

Venäläiset yritysjohtajat katsovat presidentti Medvedevin hallinnon toimien parantavan ulkomaalaisten yritysten investointimahdollisuuksia Venäjällä seuraavien 12 kuukauden aikana. Kaikkien vastaajien saldoluvuksi saatiin myönteinen 33. Pietarissa (+ 41) suhtaudutaan Moskovaa (+ 31) ja muuta Luoteis-Venäjää (+ 29) luottavaisemmin presidentti Medvedevin hallinnon tuleviin toimiin.

Vastaajista 41 prosenttia ei osannut tai halunnut arvioida presidentti Medvedevin hallinnon toimien vaikutusta ulkomaalaisten investoijien toimintaedellytyksiin Venäjällä seuraavien 12 kuukauden aikana.

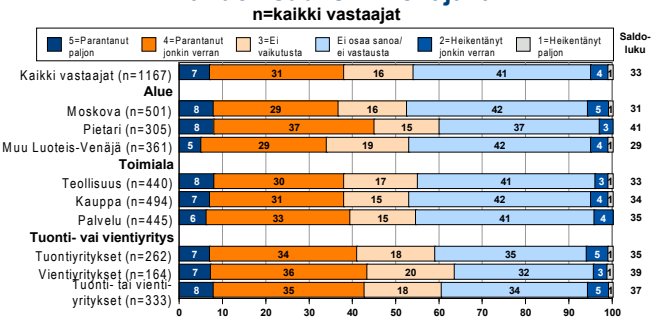
D. A. Medvedev valittiin 2.3.2008 Venäjän federaation presidentiksi ja hän astui virkaansa 7.5.2008.

Arvio presidentti Medvedevin toimien vaikutuksista oman yrityksen toimintaan ja toimintaedellytyksiin seuraavien 12 kuukauden aikana

Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Arvio presidentti Medvedevin toimien vaikutuksista ulkomaalaisten yritysten investointimahdollisuuksiin Venäjällä

Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

1.9 Itämeren maiden merkityksen muutos yrityksen liiketoiminnassa seuraavien 12 kuukauden aikana

Venäläisiltä yritysjohtajilta kysyttiin, miten he arvioivat Itämeren maiden merkityksen muuttuvan oman yrityksensä liiketoiminnassa seuraavien 12 kuukauden aikana. Aluksi kysyttiin Viron, Latvian, Liettuan, Puolan, Saksan, Tanskan ja Ruotsin merkityksen muutosta ja lopuksi Suomen merkityksen muutosta.

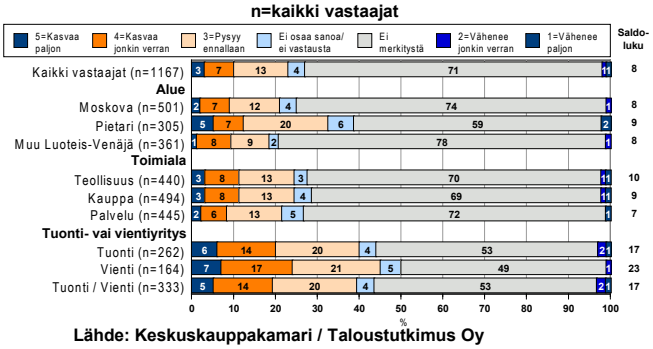
1.9.1 Viron, Latvian, Liettuan, Puolan, Saksan, Tanskan ja Ruotsin merkityksen muutos yrityksen liiketoiminnassa seuraavien 12 kuukauden aikana

Selvä enemmistö (71 prosenttia) vastanneista venäläisistä yritysjohtajista arvioi, ettei Itämeren mailla, Virolla, Latvialla, Liettualla, Puolalla, Saksalla, Tanskalla ja Ruotsilla, ole merkitystä yrityksen liiketoiminnalle seuraavien 12 kuukauden aikana. Kaikista vastaajista laskettu saldoluku kahdeksan kuvastaa varovaisen myönteistä käsitystä Itämeren maiden merkityksen kasvuun.

1.9.2 Suomen merkityksen muutos yrityksen liiketoiminnassa seuraavien 12 kuukauden aikana

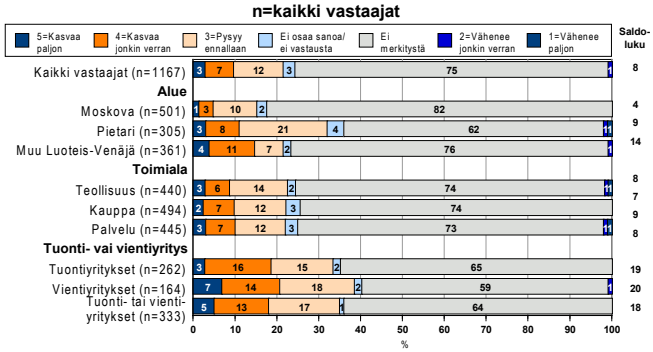
Selvä enemmistö (75 prosenttia) vastanneista venäläisistä yritysjohtajista katsoi, ettei Suomella ole merkitystä yrityksen liiketoiminnalle seuraavien 12 kuukauden aikana. Kaikista vastaajista laskettu saldoluku kahdeksan kuvastaa varovaisen myönteistä käsitystä Suomen merkityksen kasvuun.

Miten Viron, Latvian, Liettuan, Puolan, Saksan, Tanskan ja Ruotsin merkitys muuttuu yrityksen liiketoiminnassa seuraavien 12 kuukauden aikana

Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Miten Suomen merkitys muuttuu yrityksen liiketoiminnassa seuraavien 12 kuukauden aikana

Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

2 YHTEENVETO

Venäläisten yritysjohtajien odotukset yleisten suhdannenäkymien kehityksestä vuonna 2009 ovat hieman varovaisempia kuin vuonna 2008. Muualla Luoteis-Venäjällä yritykset suhtautuvat Moskovaa ja Pietaria selvästi optimistisemmin yleisiin suhdannenäkymiin vuonna 2009.

Vastaajat odottavat liikevaihdon kasvun jatkuvan lähes vuoden 2008 kaltaisena. Saldoluku laski kolme yksikköä viimevuotisesta. Moskovassa liikevaihdon kasvun odotetaan olevan huomattavasti muuta Luoteis-Venäjää ja Pietaria maltillisempaa.

Vuonna 2009 investointien kasvun odotetaan pysyvän vuoden 2008 odotusten kaltaisena. Toimialojen väliset erot ovat pieniä. Muu Luoteis-Venäjä on selvästi optimistisempi kuin Pietari ja Moskova investointien kasvuodotuksissa.

Venäläisissä yrityksissä odotetaan työvoiman määrän jatkavan kasvua edellisen vuoden kasvuodotusten mukaisesti. Teollisuudessa ja palvelualalla työvoiman määrän arvioidaan kasvavan enemmän kuin kaupan alalla. Moskovassa ja Pietarissa arvioidaan työvoiman määrän kasvavan muuta Luoteis-Venäjää enemmän.

Vuonna 2009 venäläiset yritysjohtajat odottavat oman taloutensa tilan huononevan hieman. Tilaa kuvaava saldoluku laski viisi yksikköä edellisestä vuodesta. Muualla Luoteis-Venäjällä arvioidaan oman talouden tilan kohentuvan hieman myönteisemmin kuin Moskovassa ja Pietarissa.

Vastaajat odottavat Venäjän talouden tilan huononevan selvästi vuonna 2009. Saldoluku putosi 20 yksikköä viime vuodesta, mutta osoittaa yhä positiivista kehitystä (+ 19). Kaupan alalla odotukset ovat myönteisemmät kuin teollisuuden ja palvelualan. Pietarissa ja Moskovassa yritysjohtajat uskovat Venäjän talouden tilan huononevan selvästi enemmän kuin muualla Luoteis-Venäjällä.

Vuonna 2008 yleiset suhdannenäkymät heikkenivät hieman. Tilannetta kuvaava saldoluku laski seitsemän yksikköä. Venäläisten yritysten liikevaihdon, investointien ja työvoiman määrän kasvu oli vuoden 2007 kaltainen. Venäjän talouden tila huononi selvästi ja yritysjohtajien oman talouden tila hieman vuonna 2008.

Vuonna 2008 venäläiset yritysjohtajat arvioivat presidentti Putinin hallinnon toimien parantaneen oman yrityksensä toimintaedellytyksiä yhtä paljon kuin vuonna 2007.

Venäläiset yritysjohtajat katsoivat presidentti Putinin hallinnon toimien heikentäneen selvästi ulkomaalaisten yritysten investointimahdollisuuksiin Venäjällä. Saldoluku laski selvästi viime vuodesta ja on sama kuin vuonna 2001.

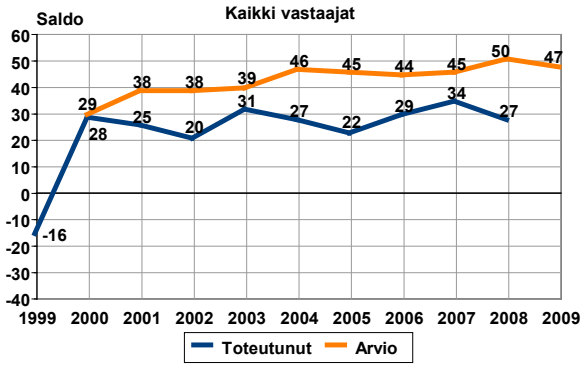
Vuonna 2008 venäläiset yritysjohtajat näkevät presidentti Medvedevin hallinnon toimien parantavan oman yrityksensä toimintaedellytyksiä (saldoluku myönteinen 34) ja ulkomaalaisten yritysten investointimahdollisuuksia Venäjällä (saldoluku myönteinen 33) seuraavien 12 kuukauden aikana.

Selvälle enemmistölle vastaajien edustamista yrityksistä Itämeren mailla, Virolla, Latvialla, Liettualla, Puolalla, Saksalla, Tanskalla ja Ruotsilla, ei ole merkitystä yrityksen liiketoiminassa seuraavien 12 kuukauden aikana. Kaikista vastaajista laskettu saldoluku kuvastaa varovaisen myönteistä käsitystä merkityksen kasvuun. Myös Suomen merkityksen venäläisten yritysten liiketoiminnassa odotetaan hieman kasvavan.

3 LIITTEET

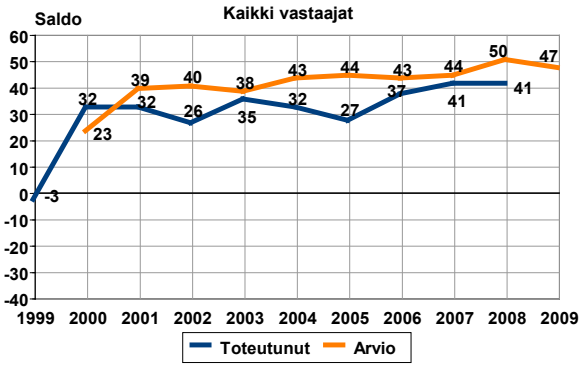
Toimialakohtaiset kuviot

Yleiset suhdannenäkymät

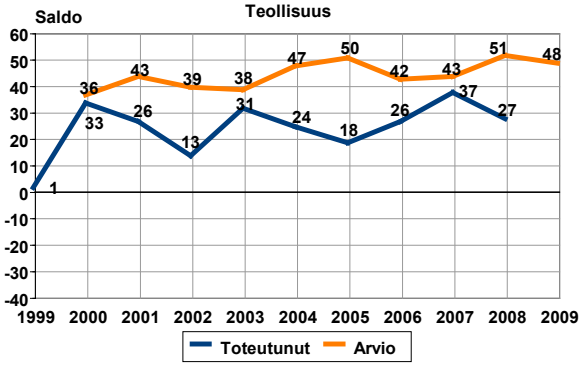
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Toimipaikan liikevaihto

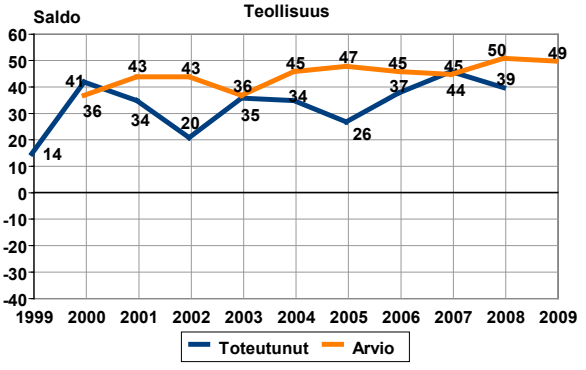
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Yleiset suhdannenäkymät

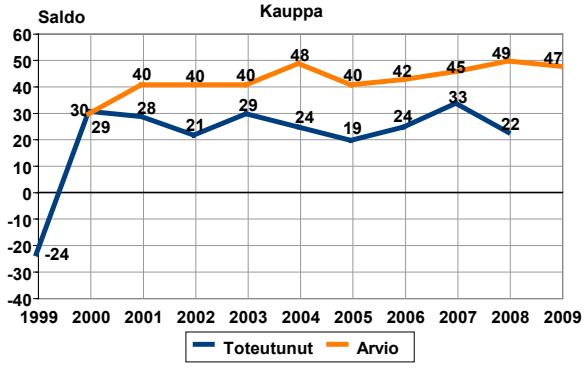
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Toimipaikan liikevaihto

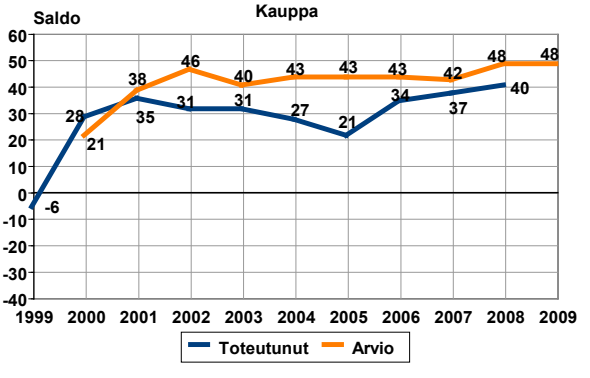
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Yleiset suhdannenäkymät

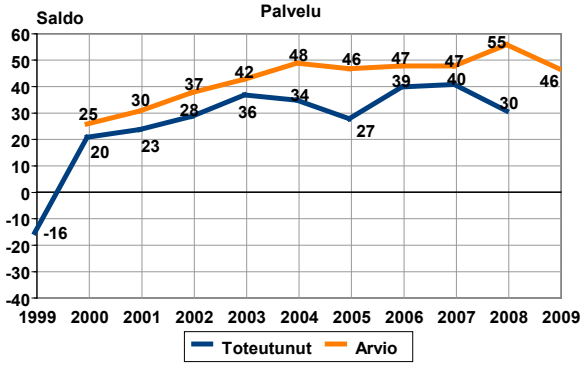
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Toimipaikan liikevaihto

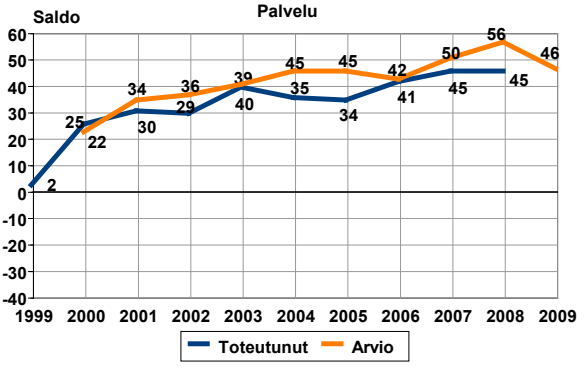
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Yleiset suhdannenäkymät

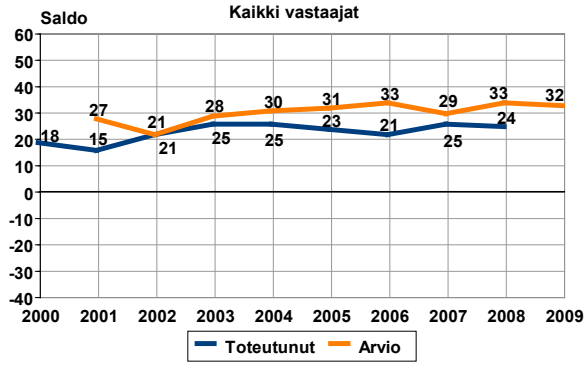
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Toimipaikan liikevaihto

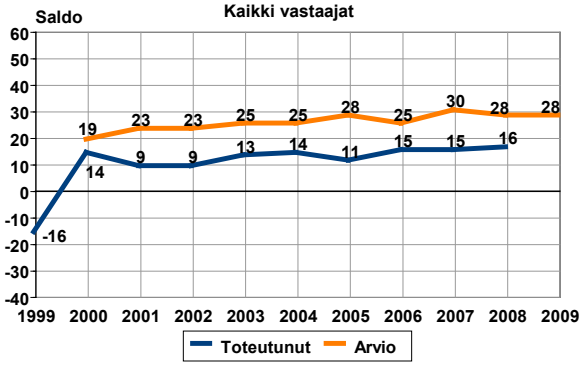
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Toimipaikan investoinnit

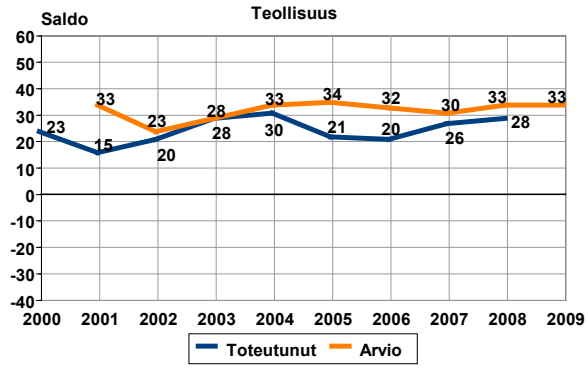
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Toimipaikan työvoiman määrä

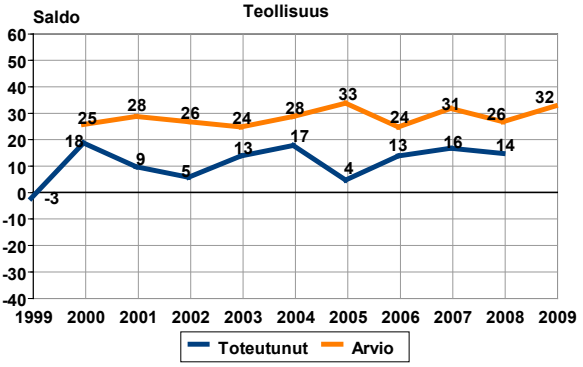
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Toimipaikan investoinnit

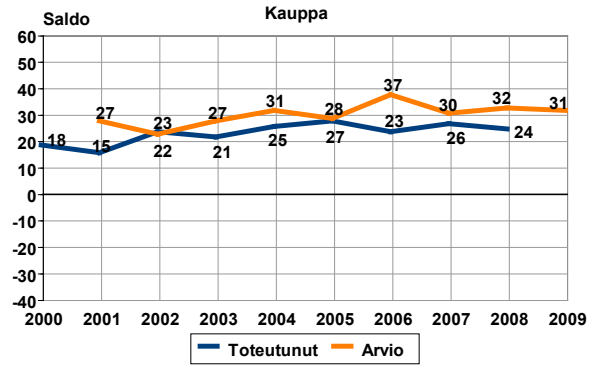
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Toimipaikan työvoiman määrä

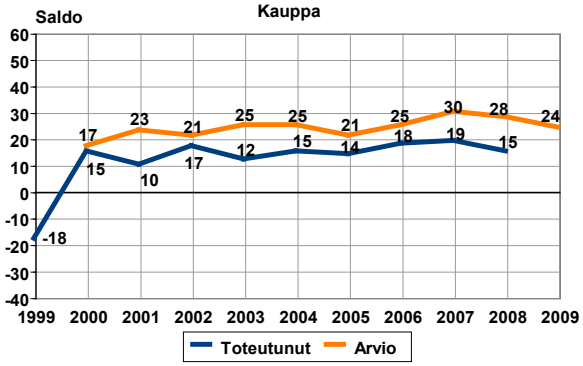
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Toimipaikan investoinnit

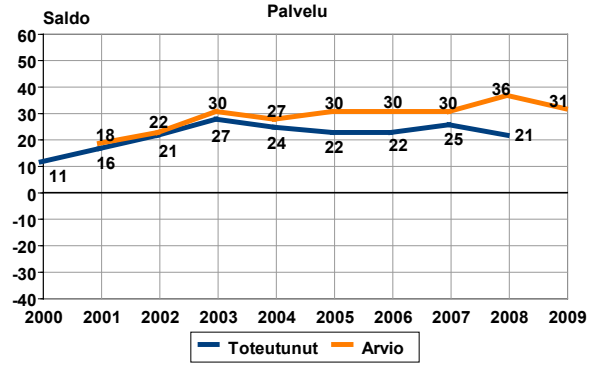
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Toimipaikan työvoiman määrä

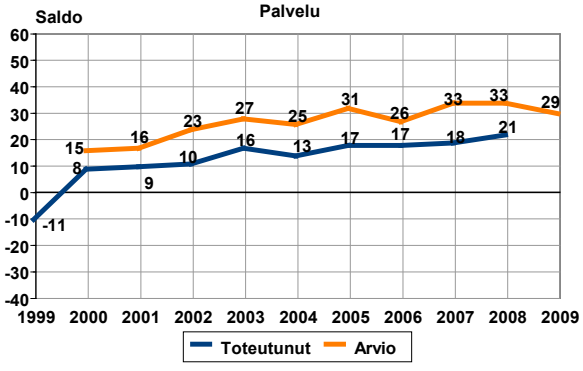
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Toimipaikan investoinnit

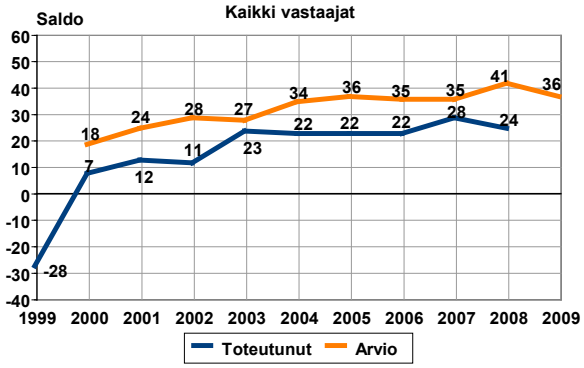
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Toimipaikan työvoiman määrä

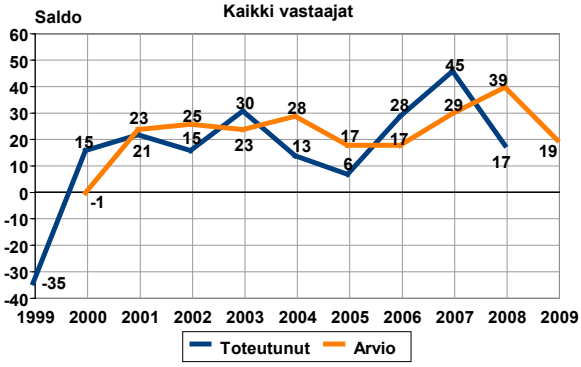
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Oman talouden tilanne

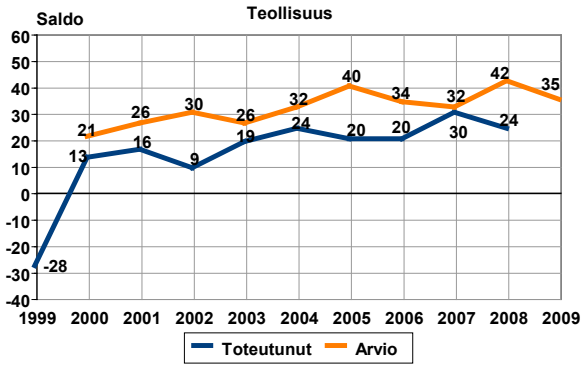
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Venäjän talouden tila

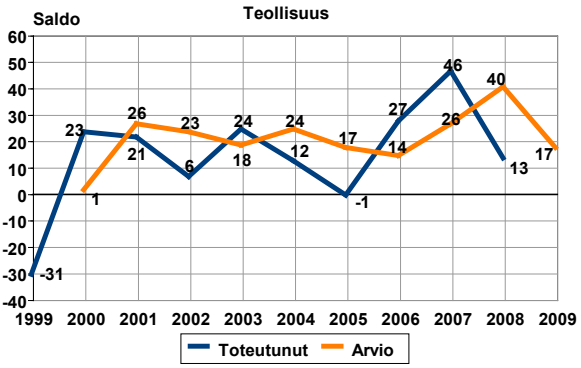
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Oman talouden tilanne

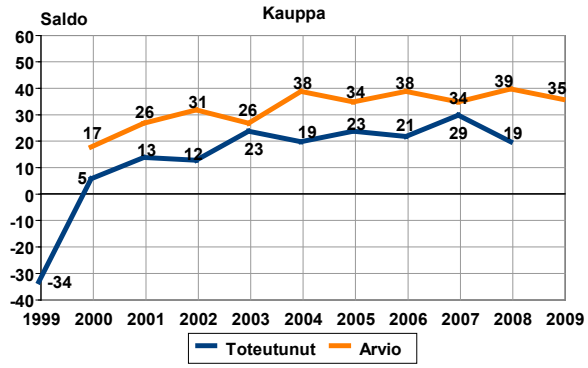
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Venäjän talouden tila

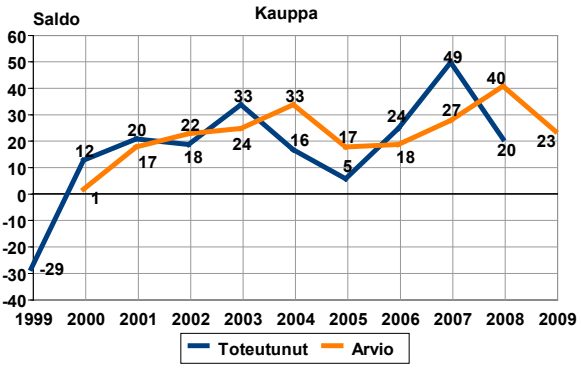
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Oman talouden tilanne

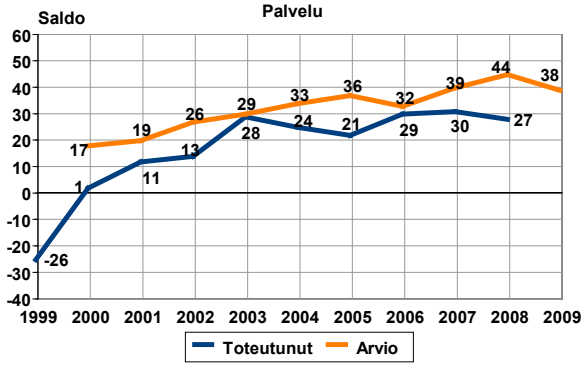
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Venäjän talouden tila

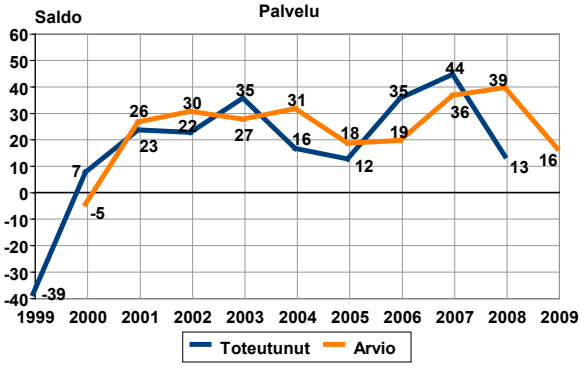
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Oman talouden tilanne

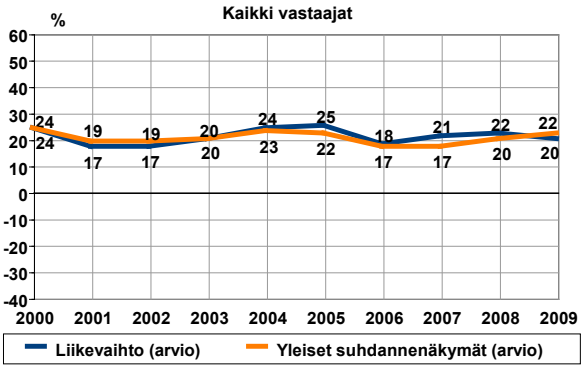
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Venäjän talouden tila

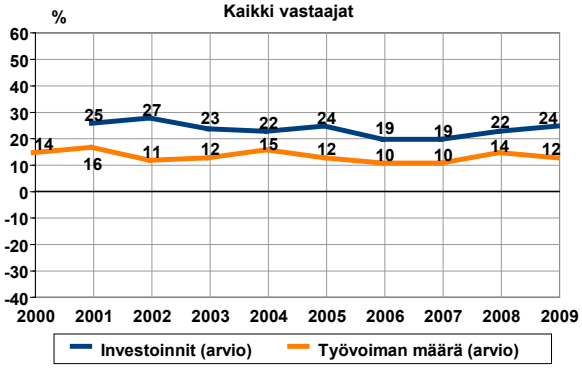
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Ei osaa sanoa -vastaukset

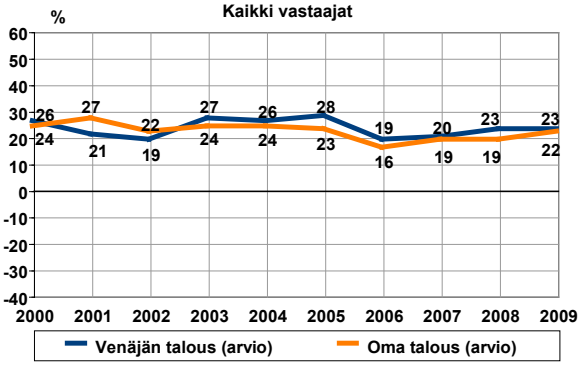
Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Ei osaa sanoa -vastaukset

Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Ei osaa sanoa -vastaukset

Lähde: Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Taulukko 1. Toteutuneet saldoluvut* vuosina 1998 - 2008

Muuttuja	Toteutunut vuosi	KAIKKI	Teollisuus	Kauppa	Palvelut	Moskova	Pietari	Muu Luoteis-Venäjä
Liikevaihto	1998	-	-	-	-	-	-37	-
	1999	-3	14	-6	2	-19	-6	23
	2000	32	41	28	25	10	43	54
	2001	32	34	35	30	16	42	46
	2002	26	20	31	29	16	28	39
	2003	35	35	31	39	24	40	45
	2004	32	34	27	35	23	35	41
	2005	27	26	21	34	22	28	32
	2006	37	37	34	41	31	35	47
	2007	41	45	37	45	37	41	47
	2008	41	39	40	45	36	48	42
Työvoima	1998	-	-	-	-	-	-22	-
	1999	-16	-3	-18	-11	-34	-9	5
	2000	14	18	15	8	4	19	23
	2001	9	9	10	9	-1	15	18
	2002	9	5	17	10	1	14	18
	2003	13	13	12	16	7	16	18
	2004	14	17	15	13	9	17	19
	2005	11	4	14	17	10	13	11
	2006	15	13	18	17	15	13	17
	2007	15	16	19	18	15	10	20
	2008	16	14	15	21	12	17	22
Investoinnit**	1998	-	-	-	-	-	-	-
	1999	-	-	-	-	-	-	-
	2000	18	23	18	11	8	19	32
	2001	15	15	15	16	1	28	22
	2002	21	20	23	21	14	24	28
	2003	25	28	21	27	18	28	31
	2004	25	30	25	24	23	23	32
	2005	23	21	27	22	20	23	27
	2006	21	20	23	22	20	20	24
	2007	25	26	26	25	23	26	28
	2008	24	28	24	21	20	24	29
Yleiset suhdanne-näkymät	1998	-	-	-	-	-	-52	-
	1999	-16	1	-24	-16	-22	-21	-1
	2000	28	33	30	20	13	33	46
	2001	25	26	28	23	9	35	40
	2002	20	13	21	28	11	19	33
	2003	31	31	29	36	25	31	40
	2004	27	24	24	34	18	29	37
	2005	22	18	19	27	15	26	28
	2006	29	26	24	39	23	28	39
	2007	34	37	33	40	29	34	42
	2008	27	27	22	30	24	30	29
Oma talous	1998	-	-	-	-	-	-57	-
	1999	-28	-28	-34	-26	-22	-34	-28
	2000	7	13	5	1	-8	6	29
	2001	12	16	13	11	-1	19	26
	2002	11	9	12	13	5	10	22
	2003	23	19	23	28	21	21	28
	2004	22	24	19	24	18	19	31
	2005	22	20	23	21	17	27	24
	2006	22	20	21	29	20	24	25
	2007	28	30	29	30	25	29	31
	2008	24	24	19	27	19	24	31
Venäjän talous	1998	-	-	-	-	-	-87	-
	1999	-35	-31	-29	-39	-29	-41	-40
	2000	15	23	12	7	-1	20	31
	2001	21	21	20	23	9	41	21
	2002	15	6	18	22	-5	31	29
	2003	30	24	33	35	24	39	29
	2004	13	12	16	16	2	26	18
	2005	6	-1	5	12	4	5	11
	2006	28	27	24	35	26	25	31
	2007	45	46	49	44	40	47	51
	2008	17	13	20	13	11	13	28

Lähteet: Keskuskauppakamarin Pietarin barometri 1999 ja Luoteis-Venäjän business-barometrit 2000 - 2009.

*Saldoluku saadaan vähentämällä paranevaa kehitystä ennakoivien vastaajien osuudesta heikompaa kehitystä ennakoivien vastaajien osuus. Saldoluvun positiivisuus merkitsee kasvua. Kun saldoluku on positiivinen ja nousee edelliseen mittauskertaan verrattuna, se merkitsee, että muuttuja (esim. liikevaihto) kasvaa ja kasvu on nopeutumassa edelliseen vuoteen verrattuna. Kun saldoluku positiivinen ja laskee, kasvu jatkuu, mutta on hidastumassa edelliseen vuoteen verrattuna. Mikäli saldoluku on negatiivinen, se tarkoittaa kasvun olevan miinusmerkkistä. Kun saldoluku on 0, muuttuja pysyy keskimäärin ennallaan edelliseen vuoteen verrattuna.
** Investointeja tiedusteltiin ensimmäisen kerran vasta lokakuussa 2000.

Taulukko 2. Odotusten saldoluvut vuosille 1999 - 2009

Muuttuja	Odotukset vuodelle	KAIKKI	Teollisuus	Kauppa	Palvelut	Moskova	Pietari	Muu L-Venäjä
Liikevaihto	1999	-	-	-	-	-	4	-
	2000	23	36	21	22	16	32	27
	2001	39	43	38	34	23	47	54
	2002	40	43	46	36	23	59	50
	2003	38	36	40	39	27	41	50
	2004	43	45	43	45	35	49	48
	2005	44	47	43	45	38	53	45
	2006	43	45	43	42	35	50	48
	2007	44	44	42	50	40	46	48
	2008	50	50	48	56	48	51	53
	2009	47	49	48	46	41	50	53
Työvoima	1999	-	-	-	-	-	5	-
	2000	19	25	17	15	20	19	16
	2001	23	28	23	16	15	30	28
	2002	23	26	21	23	14	39	22
	2003	25	24	25	27	17	26	35
	2004	25	28	25	25	18	35	27
	2005	28	33	21	31	24	35	27
	2006	25	24	25	26	23	32	21
	2007	30	31	30	33	28	32	32
	2008	28	26	28	33	29	25	28
	2009	28	32	24	29	31	28	25
Investoinnit*	1999	-	-	-	-	-	-	-
	2000	-	-	-	-	-	-	-
	2001	27	33	27	18	12	37	39
	2002	21	23	22	22	4	42	29
	2003	28	28	27	30	20	32	36
	2004	30	33	31	27	23	36	36
	2005	31	34	28	30	25	31	40
	2006	33	32	37	30	30	38	34
	2007	29	30	30	30	27	30	32
	2008	33	33	32	36	29	31	40
	2009	32	33	31	31	27	29	40
Yleiset suhdanne-näkymät	1999	-	-	-	-	-	1	-
	2000	29	36	29	25	30	33	23
	2001	38	43	40	30	24	50	47
	2002	38	39	40	37	18	62	44
	2003	39	38	40	42	31	44	46
	2004	46	47	48	48	35	56	53
	2005	45	50	40	46	38	52	49
	2006	44	42	42	47	42	47	43
	2007	45	43	45	47	42	45	49
	2008	50	51	49	55	48	50	53
	2009	47	48	47	46	44	43	53
Oma talous	1999	-	-	-	-	-	-6	-
	2000	18	21	17	17	25	16	10
	2001	24	26	26	19	13	31	34
	2002	28	30	31	26	16	48	29
	2003	27	26	26	29	21	27	35
	2004	34	32	38	33	27	37	41
	2005	36	40	34	36	34	40	36
	2006	35	34	38	32	34	38	35
	2007	35	32	34	39	32	38	35
	2008	41	42	39	44	42	41	38
	2009	36	35	35	38	35	35	39
Venäjän talous	1999	-	-	-	-	-	-24	-
	2000	-1	1	1	-5	7	-6	-6
	2001	23	26	17	26	20	24	25
	2002	25	23	22	30	12	38	31
	2003	23	18	24	27	10	28	37
	2004	28	24	33	31	21	32	35
	2005	17	17	17	18	10	22	21
	2006	17	14	18	19	14	19	21
	2007	29	26	27	36	30	25	31
	2008	39	40	40	39	35	37	46
	2009	19	17	23	16	17	16	25

Lähteet: Keskuskauppakamarin Pietarin barometri 1999 ja Luoteis-Venäjän business-barometrit 2000 - 2009.

*Investointeja tiedusteltiin ensimmäisen kerran lokakuussa 2000

Taustatietoja vastaajista

Luoteis-Venäjän Business –barometri 2009, vastaajarakenne

Vastaajat	**1167**
Teollisuus	**440**
Konepajateollisuus	15
Metalliteollisuus	14
Elintarviketeollisuus	58
Kemianteollisuus	26
Tekstiiliteollisuus	16
Rakennus-/rakennusaineteollisuus	81
Tietotekninen ala	39
Energia	20
Lääketeollisuus/-tiede	15
Joukkoviestintä/kustannus	49
Muu teollisuus	132
Kauppa	**494**
Palvelu	**445**
Pankki, rahoitus, vakuutus	18
Kuljetus ja liikenne	56
Koulutus	36
Muut palvelut	345
Yritykset voivat edustaa useampia toimialoja.	
Yrityskoko	
1–10 henkilöä	340
11 – 50 henkilöä	519
51 – 100 henkilöä	160
101 – 250 henkilöä	77
251 – 500 henkilöä	38
501 + henkilöä	33
Ei vastausta	-
Alue	
Moskova	501
Pietari	305
Novgorod	53
Petrozavodsk (Petroskoi)	53
Arkhangelsk (Arkangeli)	50
Murmansk	50
Viipuri	52
Pskov (Pihkova)	50
Syktyvkar	53

Keskuskauppakamari
Aleksanterinkatu 17, PL 1000
00101 Helsinki
puh. (09) 4242 6200
faksi (09) 650 303
keskuskauppakamari@chamber.fi